

MESEČNI IZVEŠTAJ

*JANUAR
2025*

METODOLOGIJA

[Nova društvena inicijativa \(NSI\)](#) prati medije i društvene medije u saradnji sa [Pikasa Analytics INC](#), kompanijom za analizu podataka koja razvija i primenjuje alate, softver i algoritme za mašinsko učenje. Alat omogućava pratiocima nominalno brojanje članaka na različite teme. Oni takođe mogu videti stepen interakcije publike.

Interakcije na internet stranicama se definišu kao novinski članci koji su na Fejsbuku podeljeni sa internet stranice samog medija i ukupan broj lajkova, deljenja i komentara koji su privukli. Interakcije na društvenim medijima podrazumevaju lajkove, deljenja i komentare koji su prikupljeni sa svih kanala društvenih medija (Fejsbuk, Instagram, Jutjub, TikTok, LinkedIn) za sve objave, uključujući fotografije, video snimke i tekst. Procena interakcije se pruža van medijskih kanala i obuhvata različite naloge društvenih medija, uključujući naloge političara i kreatora javnog mnjenja.

Alat vrši zbirnu analizu članaka, dok ih tim za monitoring NSI pregleda kako bi se identifikovale potencijalne dezinformacije i druge informacione anomalije. Ipak, alat ima više ograničenja. Namenski je prilagođen, a svaki praćeni nalog prate ciljano odabrani Pikasa i NDI. Samim tim, ukupan broj objava i članaka obuhvata samo praćene naloge, bez drugih naloga koji bi takođe mogli da objavljuju vesti. Izračunavanje interakcija obuhvata sva deljenja, komentare i druge povezane reakcije.

I pored toga, privatni nalozi se mogu pratiti samo ukoliko su zvanično označeni kao nalozi političkih lidera ili stranice obožavalaca. Samim tim, neki Fejsbuk nalozi političara možda nisu obuhvaćeni analizom. Još jedan ograničavajući faktor se tiče pristupa jer NSI može pratiti članke ne starije od 1. decembra 2023. godine.

Praćeni mediji koji izveštavaju sa Kosova na srpskom jeziku:

Alternativna, Gračanica Online, Radio Kontakt Plus, Kosovo Online, KoSSev, Medija Centar, TV Most, Radio Kim, Radio Mitrovica Sever, Radio Televizija Gračanica i RTK2.

Period posmatranja:

1 - 31. januar 2025. godine

Broj posmatranih onlajn medija:

126 koji izveštavaju na albanskom i na srpskom jeziku na Kosovu, 126 koji izveštavaju iz Srbije i 24 međunarodnih medija.

Cilj monitoringa:

Informacioni poremećaji internet stranica i društvenih medija, uključujući sajtove, novinske internet portale, Fejsbuk, Jutjub, TikTok i Instagram, na Kosovu, sa fokusom na informativni prostor kosovskih Srba.

Konkretno praćene teme:

Zatvaranje srpskih institucija na Kosovu i rad Centralne izborne komisije u vezi sa izborima od 9. februara

Ključni nalazi:

- Etnički narativi i dalje oblikuju medijsko pokrivanje, dok mediji na srpskom i oni na albanskom jeziku predstavljaju oprečne prikaze najvažnijih događaja.
- Politički akteri i institucije su nosioci glavnih uloga u promovisanju nepomirljive retorike, naročito u raspravama o srpskim institucijama i izbornom procesu.
- Zatvaranje srpskih institucija prikazano je različito u etničkim medijima, tako da albanski mediji ističu suverenost i zakonitost dok ga srpski mediji prikazuju kao progon.
- Senzacionalističko i obmanjujuće izveštavanje o optužbama za korupciju i finansiranja Kosovskih specijalizovanih veća doprinelo je iskrivljenom informisanju.
- Mediji iz Srbije nastavljaju da koriste zapaljive izraze kojima targetiraju albansku zajednicu, čime podrivaju napore ka konstruktivnom dijalogu.

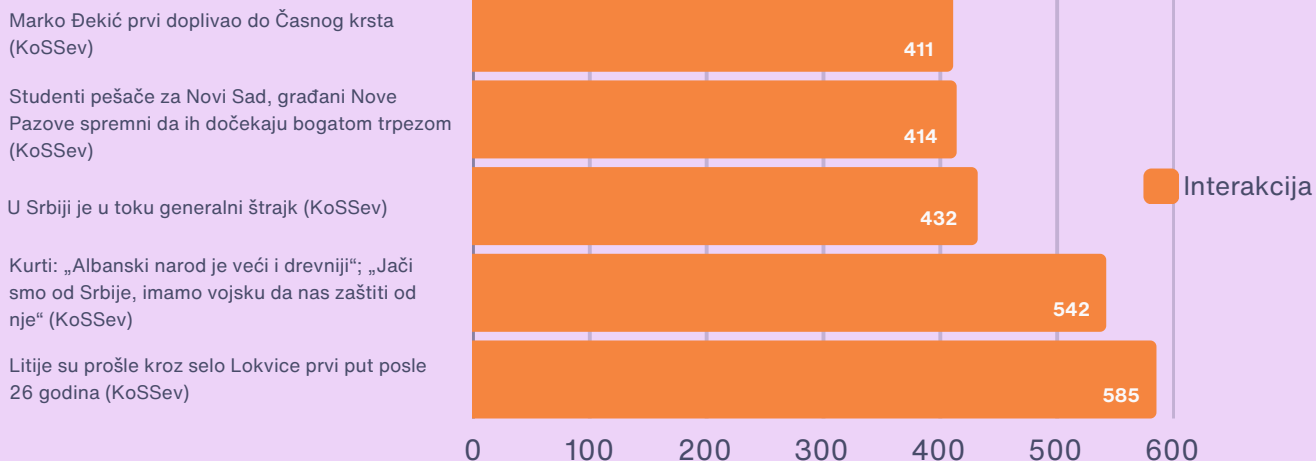
Rezultati monitoringa

U izveštajnom periodu, najaktivniji medij koji izveštava na srpskom jeziku sa Kosova bio je Kosovo onlajn, koji je objavio 2643 članaka, sa 35.167 interakcija. Isti medij imao je najveći broj interakcija na društvenim medijima.

U izveštajnom periodu, mediji na srpskom jeziku sa Kosova najviše su pisali o postupku za ratne zločine protiv pritvorenog Srbina (23 članaka), izbornim pritužbama Srpske liste na CIK (20 članaka), zatvaranju filijale osiguravajućeg društva u Severnoj Mitrovici (15 članaka), godišnjici ubistva Olivera Ivanovića (14 članaka) i ostavci premijera Srbije (14 članaka).

Ti tekstovi, međutim, nisu izazvali mnogo interakcija među publikom na Fejsbuku. Umesto njih, najviše pažnje privukli su verski praznici i protesti u Srbiji među medijima koji izveštavaju na srpskom jeziku na Kosovu.

Popularni tekstovi na srpskom jeziku na Fejsbuku

Nije bilo direktnih poklapanja tema o kojima se najviše piše u medijima na srpskom i na albanskom jeziku na Kosovu. Dok je pisanje na oba jezika opširno pokrivalo zatvaranje srpskih institucija, u fokusu medija na srpskom jeziku bilo je zatvaranje od 8. januara, dok su mediji na albanskom jeziku izveštavali o zatvaranjima koja su izvršena 15. januara. Što se tiče izveštavanja o radu Centralne izborne komisija (CIK) i izbora od 9. februara, mediji na srpskom jeziku isticali su žalbe srpskih političkih partija, dok su se mediji na albanskom jeziku bavili tehničkim aspektima izbora i optužbama uperenih na rad CIK u vezi sa overavanjem Srpske liste.

Najpokrivenija tema medija na albanskom jeziku na Kosovu u januaru, praćena sa 368 članaka, bilo je zatvaranje srpskih institucija.

Policija Kosova je 8. januara počela da zatvara srpske institucije, počevši od Poreske uprave u Severnoj Mitrovici i filijale osiguravajućeg društva u istom gradu. 15. januara, posle talasa zatvaranja na severu Kosova, operacija se prebacila južno od reke Ibar. Zatvoreno je preostalih deset privremenih opštinskih organa i Pošta Srbije u južnim opštinama. Kosovsko tužilaštvo pojasnilo je da policija nije bila ovlašćena da upada i vrši pretrase u tim lokacijama. Zemlje Kvinte osudile su tu akciju.

Mediji su preneli izjave kosovskih ministara Dželjaja Svečlje i Eljberta Krasnićija u vezi sa zatvaranjem srpskih institucija na Kosovu.¹ Svečlja je te institucije opisao kao „kriminalne paralelne institucije“, naglasivši da zatvaranje srpskih opština i „nelegalne poštanske i poreske službe“ označava kraj paralelne vlasti Srbije na Kosovu. Slično tome, Krasnići je rekao da ne treba razgovarati o tome zbog čega se te institucije zatvaraju već zašto im je bilo dozvoljeno da toliko dugo rade, označivši ih nelegitimnim i štetnim po suverenitet Kosova.

Mada te izjave oslikavaju zvaničan stav kosovske vlade, ipak izazivaju potencijalnu zabrinutost u smislu integriteta informacija. Izraz „kriminalne“ je preterano pojednostavljenje složenog problema, jer mu nedostaju jasni potkrepljeni dokazi koji te institucije povezuju sa kriminalnom delatnošću.

Zatim, ponovljena upotreba izraza kao što su „nelegalno“ i „kriminalno“ može iskriviti viđenje javnosti, jer bi mogla da insinuira suštinski nelegitimnu prirodu tih institucija bez pružanja izbalansiranog pogleda na njihovu ulogu u istoriji ovog regiona.

Kosovska ministarka pravde, Aljbuljena Hadžiu, oštro je reagovala na izjavu Osnovnog tužilaštva u kojoj se tvrdi da je policijska akcija izvedena bez njihovog ovlašćenja. Hadžiu je izjavu tužilaštva nazvala „skandaloznom“ a njih je kritikovala zato što nisu zatvorili kancelarije nelegalnih struktura još pre mnogo godina. Zatim je dovela u pitanje lojalnost tužilaca, zapitavši se „Kome služe ti državni službenici?“²

Rečima koje koristi kao što je „skandalozno“ i dovođenje u pitanje lojalnosti tužilaca a bez pružanja jasnih dokaza ili konteksta, Hadžiu rizikuje da stvori polarizovan narativ. Takav pristup mogao bi pojačati nepoverenje javnosti u tužilaštvo i nepravedno targetirati tu instituciju.

Sa 366 članaka, druga po redu najobrađenija tema u medijima na albanskom jeziku bio je rad Centralne izborne komisije u vezi sa izborima od 9. februara, uključujući žreb za redosled političkih subjekata na glasačkom listiću.

Posle neuspešnih pokušaja članova CIK iz Samoopredeljenja (PSO) da zabrane učešće Srpske liste, najveće političke partije kosovskih Srba, na izborima od 9. februara, Bljerim Salahu, član PSO i zamenik ministarke pravde, optužio je Centralnu izbornu komisiju da je „opet prekršila zakon kad je uvrstila Srpsku listu na glasački listić“.

¹ <https://teve1.info/svedca-perfundon-epoka-e-komunave-dhe-institucioneve-paralele-e-kriminalne-te-serbise-ne-kosove/> i <https://kosovapost.net/mbyllja-e-institucioneve-paralele-krasnigji-jo-pse-jane-mbyllur-por-pse-kane-gene-ta-hapura-deri-sot/> i <https://www.zeri.info/aktuale/563020/mbyllja-e-institucioneve-paralele-krasnigji-jo-pse-jane-mbyllur-por-pse-kane-gene-ta-hapura-deri-sot/> i <https://rtv21.tv/krasnigji-sdo-duhej-te-diskutohej-pse-jane-mbyllur-strukturat-paralele-sot-por-si-kane-gene-te-hapura-deri-sot/> i <https://www.arbresh.info/lajmet/krasnigji-sdo-duhej-diskutim-pse-jane-mbyllur-institucionet-e-serbise-por-pse-kane-ekzistuar/> i https://www.syrri.net/syri_kosova/lajme/568403/krasnigji-reagon-pas-kritikave-te-be-se-diskutimi-nuk-do-te-duhej-te-behej-pse-jane-mbyllur-por-si-kane-gene-te-hapura-deri-sot/

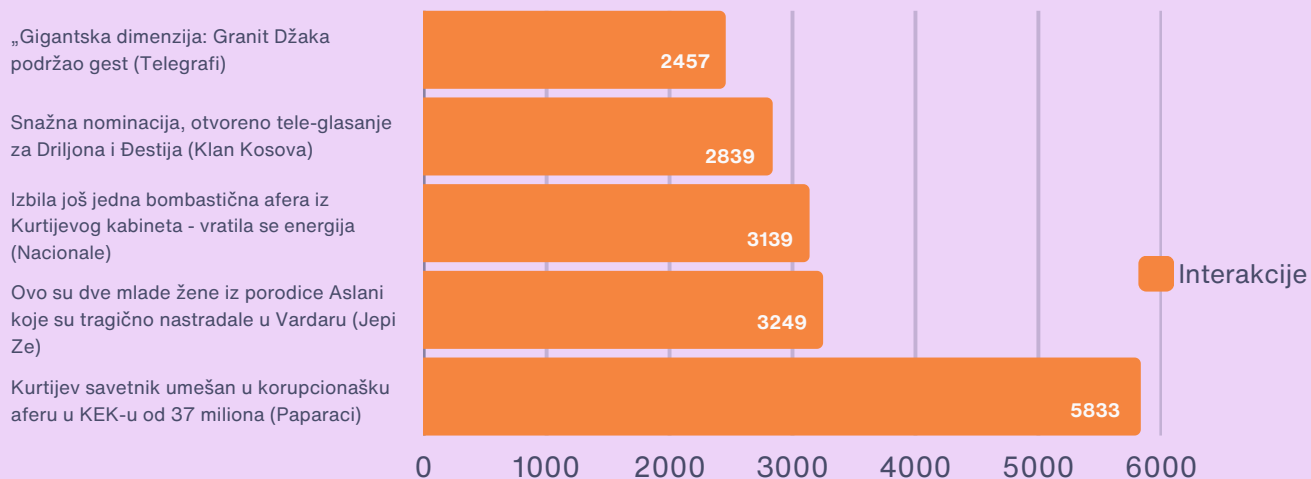
² <https://reporteri.net/lajme/komunikata-e-prokuroris-e-per-aksionin-e-sotem-haxhiu-skandaloze-ne-sherbim-te-kujt-jane-keta-prokurore/> i <https://balkan1.info/mbyllja-e-strukturave-paralele-haxhiu-sulmon-prokuroris-ne-sherbim-te-kujt-jane/> i <https://www.periskopi.com/haxhiu-sulmon-prokuroris-pasi-treguan-se-skane-autorizuar-policine-per-mbylljen-e-institucioneve-serbe-deklarate-skandaloze-ne-sherbim-te-kujt-jane-keta-prokurore/> i <https://www.arbresh.info/lajmet/haxhiu-per-deklaraten-e-prokuroris-lidhur-me-institucionet-paralele-skandaloze-ne-sherbim-te-kujt-jane-keta-prokurore/> i <https://albaniapost.com/haxhiu-prokuroria-ka-bere-deklarate-skandaloze-per-strukturat-paralele/>

Salahu je rekao kako je Samoopredeljenje podnelo žalbu Izornoj komisiji za pritužbe i žalbe (IKPŽ) povodom verifikovanja Srpske liste i da je prema članu 130. Zakona o opštem upravnom postupku CIK bila dužna da suspenduje svoju odluku dok IKPŽ ne donese odluku o tome. Naveo je da je CIK postupila nezakonito time što je Srpskoj listi dodelila broj na glasačkom listiću pre konačne odluke IKPŽ.³

To što je CIK verifikovala Srpsku listu, iako po žalbi još nije bilo odlučeno, u skladu je sa izbornim zakonima Kosova. Zakon ne propisuje automatsko suspendovanje odluke CIK nakon žalbe podnete IKPŽ. Prema tome, čini se da je optužba kako je CIK prekršila zakon u ovom slučaju u stvari pogrešno tumačenje zakonske procedure. Najobrađenije teme nisu privukle najveći broj interakcija publike.

U izveštajnom periodu, najaktivniji medij koji izveštava na albanskom jeziku na Kosovu bio je Bota Sot, koji je objavio 9.881 tekstova, sa 45.281 interakcija. Međutim, sajt koji je zabeležio najviše interakcija na društvenim mrežama bio je Kljan Kosova, sa 206.963 interakcija na 6124 objavljena teksta u januaru.

Popularni tekstovi na albanskom jeziku na Fejsbuku

Međutim, utvrđeno je da dva najkomentarisanija članka na Fejsbuku⁴ imaju potencijalno pristrastan sadržaj i neproverene navode.

³ <https://nacionale.com/politike/blerim-sallahu-e-akuzon-kqz-ne-per-shkelje-te-ligjit-ia-ndau-numrin-listes-serbe-edhe-pse-u-ankuam-i-https://demokracia.com/sallahu-vazhdon-te-duket-gesharak-sulmon-kryetarin-e-kqz-se-pas-certifikimit-te-listes-serbe/> i <https://lajmi.net/sallahu-per-kryetarin-e-kqz-se-pas-certifikimit-te-listes-serbe-ka-deniguar-imazhin-dhe-punen-e-pzap-se/> i <https://www.periskopi.com/zv-ministri-i-drejtise-nuk-i-ndal-sulmet-tash-merret-direkt-me-kryetarin-e-kqz-se/>

⁴ <https://paparaci.com/476357/keshilltari-i-kurtit-i-perfshire-ne-aferen-37-milioneshe-korruprive-te-kek-ut/> i <https://nacionale.com/politike/edhe-nje-afere-bombastike-shperthen-ne-kabinetin-e-kurtit-praq-energija>

U članku piše da je Fisnik Korenica, spoljni saradnik premijera Aljbina Kurtija u dijalogu Kosova i Srbije, pomenut u dosijeu Specijalnog tužilaštva u vezi sa korupcionaškim skandalom od 37 miliona evra u Kosovskoj energetske korporaciji (KEK). Tvrdi se da je Korenica ranije posedovao 50% deonice energetske kompanije, koje je u celosti preneo Bardulju Hasanpapaju, navodno saradniku predsednice Vjose Osmani. Tu dalje piše da je Nagip Krasnići, bivši direktor KEK-a sada optužen za korupciju, imenovao Korenicu kao jednog od onih koji su preporučili angažovanje određene advokatske firme za KEK.

Dok članak iznosi ozbiljne optužbe, nedostaje mu nezavisna potvrda iz drugih izvora. Tvrdnje se uveliko oslanjaju na posredne veze i izjave funkcionera pod optužnicom, što stvara zabrinutost u smislu moguće pristrasnosti ili nepotpunosti informacija.

Još jedna tema, koja se često poklapa u srpskom i albanskom informativnom prostoru, jeste izveštavanje o Specijalizovanim većima Kosova. Tekstovi iz više portala⁵ na Kosovu pisali su o mogućim finansijskim izazovima po Kosovska specijalizovana veća u Hagu posle nakon najavljenog zamrzavanja američkog finansiranja koje proističe iz izvršne naredbe predsednika Donalda Trampa.

Taj članak sadrži elemente iskrivljenog informisanja, uglavnom zbog činjeničnih netačnosti i odsustva proverljivih izvora. Naslov i članak su obmanjujući jer predočavaju neproverenu tvrdnju kao činjenicu, pišući da su SAD obustavile finansiranje Kosovskih specijalizovanih veća ali ne navodeći nikakav zvaničan izvor. Tekst se oslanja na nezvanične izveštaje, koji se ne mogu pripisati kredibilnim institucijama, što tvrdnju čini neproverljivom. Pored toga, senzacionalistički formulisan naslov insinuiira na trenutne i teške posledice, iako nema nikakvih konkretnih dokaza koji bi to potkrepili.

Kad je reč o medijima sa Kosova koji pišu na srpskom, tokom januara, izjave srpskih zvaničnika povodom zatvaranja srpskih institucija doprinele su oslikavanju jednostrane perspektive tog problema.⁶ Izjave su fokusirane isključivo na perspektivu Srbije, opisujući zatvaranje institucija kao čin „terora“, „nacionalističko-fašističku eru“ i pokušaj proterivanja Srba. Reči kao što su „teror“, „histerična kampanja“ i „primoravanje Srba od odu“ stvaraju vrlo emotivan i alarmantan narativ. Mada dejstvo na srpsku zajednicu nesumnjivo jeste teško, takav rečnik može pojačati strah i napetost.

⁵ <https://demokracia.com/shba-ja-ndalon-perkohesht-financimin-per-gjyaten-speciale-ne-hage-cilat-jane-pasojat/> i <https://albanianpost.com/shba-ja-ndalon-perkohesht-financimin-per-gjyaten-speciale-ne-hage-cilat-jane-pasojat/> i <https://gazetainfokus.com/shba-ja-ndalon-perkohesht-financimin-per-gjyaten-speciale-ne-hage-cilat-jane-pasojat/>

⁶ <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/drecun-dokle-god-ima-srba-na-kosovu-kurti-ce-sprovoditi-teror-16-1-2025/> i <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/vucevic-glasna-tisina-medjunarodne-zajednice-dok-pristina-nastavlja-zatvaranje/> i <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/ogjenovic-medjunarodna-zajednica-konacno-da-reaguje-na-kurtijev-teror-15-1-2025/> i <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/vucic-ocijeđan-teror-kurtija-i-cudno-ponasanje-euleksa-srbi-nece-ostati-bez/> i <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/andjelkovic-kurti-sprovodi-histericnu-kampanju-protiv-srba-na-kosovu-na-koju-niko-ne>

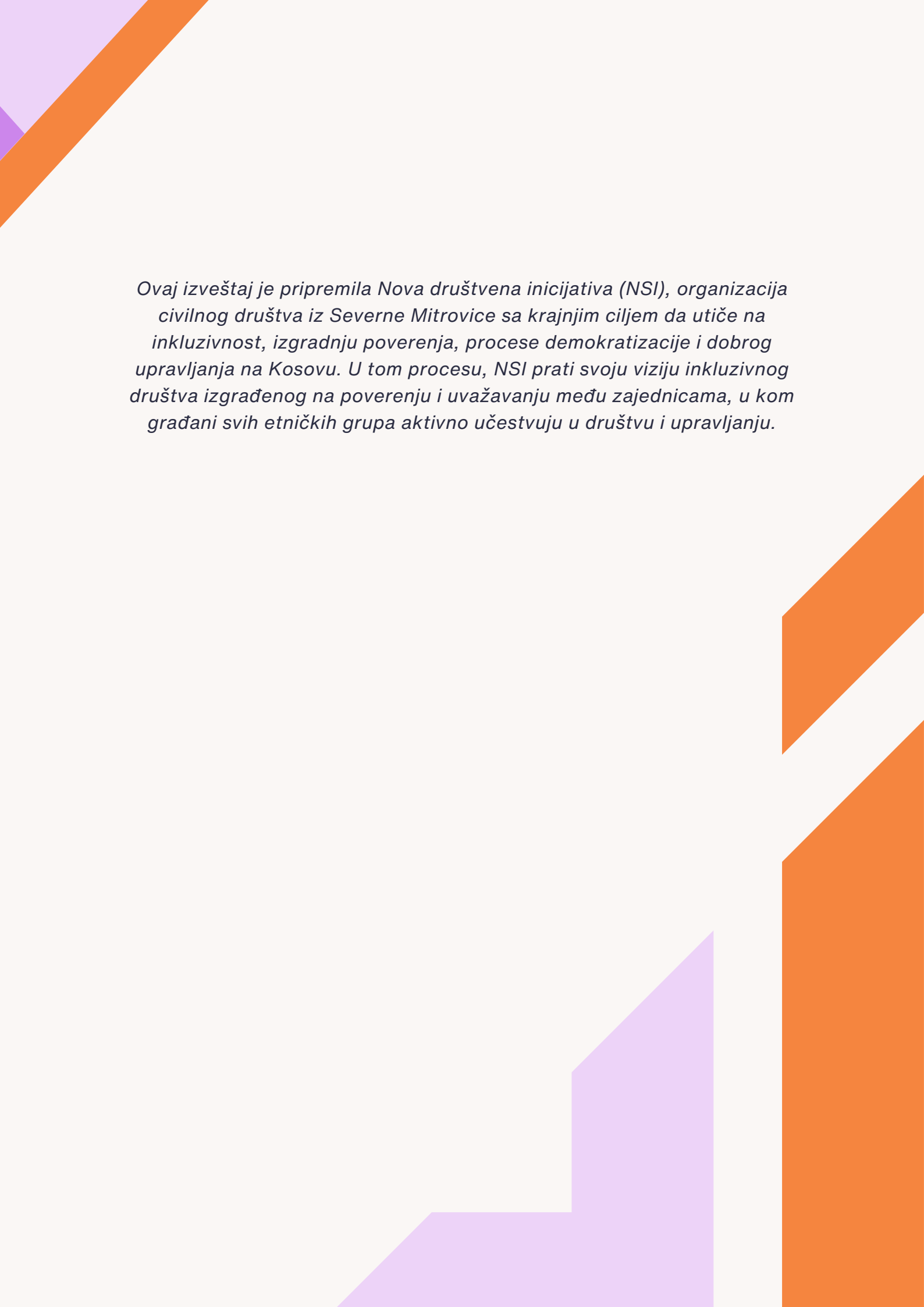
Tokom januara, srpski mediji su malo izveštavali o događajima na Kosovu zbog unutrašnjih nemira izazvanih masovnim studentskim protestima protiv korupcije. Ipak, bila su dva članka sa posebno uvredljivim rečnikom prema Albancima i nekoliko tekstova sa upitnim informativnim integritetom, naročito o zatvaranju srpskih institucija i izornoj kampanji na Kosovu.⁷

Članak pod naslovom: „Šiptarski mediji šire laži! Sad je jasno ko orkestrira haos u Srbiji: U Prištini slave „Vučićev pad“!“, lažno tvrdi da albanski ekstremisti koje predvodi Aljbin Kurti upravljaju neredima i haosom u Srbiji. Tekst dalje piše da Kurti podržava „NATO opoziciju u Srbiji“ i završava optužujući albanske medije da šire lažne priče o „Vučićevom padu“.

U izveštavanju o zatvaranju srpskih institucija dominirale su izjave srpskih zvaničnika. Jedan takav članak citira Aleksandra Vulina, srpskog političara, koji rasplamsava tenzije rečima: „Cilj svih onih koji su bombardovali Srbiju je da isteraju Srbe sa Kosova i Metohije“. Vulin optužuje EU i SAD da podržavaju poteze kosovskog premijera Aljbina Kurtija protiv Srba na Kosovu, sugerišući da je istinski cilj onih koji su 1999. godine bombardovali Srbiju bio da etnički očiste Kosovo i nateraju Srbiju da prihvati posledice bombardovanja i proterivanja Srba. On se ujedno pita zašto Kurti ne trpi posledice ako su njegovi potezi suprotni interesima SAD i EU.

Tim članci pate od nedostatka informativnog integriteta, pisanja zapaljivim rečnikom, neproverenih tvrdnji i emocionalne manipulacije. Oni mišljenja i pretpostavke iznose kao činjenice, koristeći pristrasno prikazivanje radi promovisanja određenog narativa.

⁷ <https://www.kurir.rs/vesti/politika/9559811/vulin-o-novom-talasu-terora-koji-kurti-sprovodi-nad-nasim-narodom> i <https://www.novosti.rs/vesti/politika/1450325/rasic-slavio-gracanic-sto-njegov-gazda-kurti-zatvori-ovu-srpsku-opstinu-video> i <https://informer.rs/sport/tenis/982040/australian-open-srbija-kosovo-navijaci> i <https://informer.rs/politika/vesti/984810/vucic-kurti-albanski-mediji>

The page features abstract geometric shapes in orange and purple. In the top-left corner, there are overlapping triangles of these colors. On the right side, there are several orange shapes, including a large triangle and a rectangle. In the bottom-right corner, there is a large purple shape. The text is centered in the upper half of the page.

Ovaj izveštaj je pripremila Nova društvena inicijativa (NSI), organizacija civilnog društva iz Severne Mitrovice sa krajnjim ciljem da utiče na inkluzivnost, izgradnju poverenja, procese demokratizacije i dobrog upravljanja na Kosovu. U tom procesu, NSI prati svoju viziju inkluzivnog društva izgrađenog na poverenju i uvažavanju među zajednicama, u kom građani svih etničkih grupa aktivno učestvuju u društvu i upravljanju.